

VÁNOČNÍ PÁSMO (ŠTĚDRÝ DEN)

V.B. 1993

Muzika: Vánoční rosička

Vypravěč: A než jsem se nadál, přikvapily vždy vánoce a s nimi nejkrásnější den v roce - Štědrý den! Netěšival jsem se na něj pro nějaké dárky - nikdy jsem nic pod stromeček nedostával - ale těšil jsem se na vánoce pro tu obecnou krásnou náladu.

Muzika: 1. přehrávka

Všichni: 2. Koleda nám nastala,
abysme ji zpívali.
Buď Bohu čest, chvála,
že sme ji dočekali.
3. Dal nám Pán Bůh s výsosti
tu památku činiti,
že sám Syn Boží s nebe
ráčil sestoupiti.

4. přehrávka

5. Jeho matka rozmilá,
když syna porodila,
na své ruce ho vzala,
nynej, nynej, zpívala.

Vypravěč: Je půst: nesnídá se. V poledne se nevaří. Kde kdo těší se na večeri. Krátký den nutí k chvatu. Po objevení se první hvězdy dnes večerem na obloze až do Božího narození večer není robotná práce dovolena. Hospodář s mužskou čeledí chystá píci do "foroty", čistí dláždění, smejčí stáje. Hospodyně chvatem hlava hoří. Snáší necky, přesívá mouku, zadělává kvasnice, mísí těsto, shání a připravuje podělo, nádivku, při čemž drobotina, nevolaná, vypomáhá, překáží - vzdor půstu mlsá.

Všichni: 1. Vesely vánoční hode, horní menář nemá vode,
hé, hé, koleda, ešče jednú koleda!

Milan: 2. Ten zámecké mo zkazoje, že mo vodo zastavoje,
Všichni: hé, hé, koleda, ešče jednú koleda!

Petr: 3. Ten mostné mo přepominá, že mo vode dosti dodá,
Všichni: hé, hé, koleda, ešče jednú koleda!
Hé, hé, koleda, ešče jednú koleda!

Petr: 1. Tedy poženem, a honem, až do Betléma pudem.
Všichni: Poženem, a honem, až do Betléma pudem.

Holky-kluci: Ty vezmeš housličky, já dudy mám,
Všichni: půjdeme k jesličkám, zahrajem tam.

kontry 2. Tedy poženem, a honem, až do Betléma pudem.
Poženem, a honem, až do Betléma pudem.

muzika: .....

3. ....

brumendo .....

kánon 4. Tedy poženem, a honem, až do Betléma pudem.
Poženem, a honem, až do Betléma pudem.
dvojhlas Ty vezmeš housličky, já dudy mám,
půjdeme k jesličkám, zahrajem tam.

Muzika: 1. *přehrávka*

Fanka: 2. *Z růže zkvetla lilie, přepodivné krásy,*
zrodila nám Marie Krista, dárce spásy.

Všichni: Radujme se, veselme se, ale, aleluja.

Muzika: 3. *přehrávka*

Vypravěč: Strůmek se pro mne nestrojil nikdy, ale měli jsme
jesle. Papírové, dosti veliké, že by pokryly stolec.
Nahoře nad skálou Betlém, se zcela evropskými ovšem
domy a věžemi, pak cestičky po skále a dole chlév se
svatými figurkami a na prostranství venku pastuchové,
nesoucí dárky, a někde nějaká pasoucí se ovečka - i
kousek skla se tu leskl stranou a pod ním na žlutém
písku dvě bělouňky, vápenné rybky - rybník!

Všichni: 1. /: **Hle, hle, tamhle v Betlémě**
svítí se tam, zdá se mně, :/
nad Betlémem, svítí hvězda,
to jest nám neobyčejná,
co to tam může býti,
musíme to zkusiti.
/: Dudly, dudly, dudly, dudly
dudly, dudly, dudlydá. :/

2. /: Mně se, bratři, všecko zdá,
že jest velká novina, :/
neb tam všecko poskakuje,
radostí tam všecko žije,
malí, velcí, tam skáčí,
líbezně dudy hučí.
/: Dudly... :/

Muzika: 1. *trojhlas*

Petr: 2. **Vítej nám Bože vtělený,**

Všichni: krásné děťátko,

Petr: z Marie Panny zrozený,

Všichni: milé pacholátko.

Muzika: .....
.....

Petr: 3. **Tvá láska přivedla tebe,**

Všichni: krásné děťátko,

Petr: že na zem přicházíš z nebe,

Všichni: milé pacholátko.

Muzika: .....
.....

Muzika: 4. *trojhlas*

Vypravěč: Setmělo se. Vše živé soustředěno v chalupách, na návsi
je pusto. Nedočkavě čeká se, až pastýř bičem
"zahrouchá". Pokud se tak nestane, chalupa, za živý
svět jizbu neosvítí. Která by se prohřešila, do roku
"červený kohout jí nad střechou křídloma zatřepetá".
Konečně! Bič se ozval. Chalupy jako čarovným proutkem
dotknuty rázem okny v temno návsi zazáří. Blíží se
večeře.

Muzika: **Vánoční magnét a střelec**

Zhasnout, vypravěč rozsvítí svíčku, do toho čte dál:

Jizba jak škatulka, teploučko v ní, milo i útulno. Vůně čerstvého pečiva do každého kouta se šíří. V koutě za stolem, bílým ubrusem přikrytým na opálce po snopečku pšeničných, ječmených, režných plných klasů, před nimi na samém stolním rohu rozžatá v plechovém svícnu svíčka stojí. Posvěty se dnes nesvítí. Dějí se přípravy k večeři. Jen rychle! - Půst nesytí.

Muzika dohraje:

Klarinet: *troubení pastýře*

Muzika: 1. *přehrávka*

2. *přehrávka*

Všichni: 3. **Dej Pán Bůh dobrý den veselý,**
nejprv panu hospodářovi.

Muzika: .....

Všichni: 4. **Že jsme přišli za zlé nemějte,**
s Kristem Pánem zde přebývejte.

Muzika: .....

5. *přehrávka*

grumle

Petr+Fanka: 1. **Sedi pantáta na krajo stola**
o něho čepica sobolová,
pod tó čepicó tře dokáte,
Déte nám, pantáto, ste bohaté.

brumendo+Fanka: Panimámo z lóke, déte miso móke.
Nedáte-le, běda vám, celé ól vám poróchám.

Petr+Fanka: 2. **Déte nám, déte, máte-le co dat,**
je nám toť zema pod oknem stát.
Jedni só nazi, drozi bosí,
temo je néhuř, co nám koš nosí.

Klarinet: *troubení pastýře*

Co bylo k němu
Vypravěč: Když bylo po večeři, která sestávala z černé omáčky, připravené z perníku, sušených švestek, rozinek, mandlí, ořechů a sirupu, a z "černého kuby" - vařené krupky se sušenými houbami - rozsvítil tatínek na stromečku svíčičky.

Rozsvítil svíčky na stromečku, vypravěč pokračuje dál

V tu dobu obyčejně již také obecní slouha vytruboval po vsi vánoční koledu. Od té chvíle, kdy se tichou vesničkou rozlétly první jásavé tóny vánoční koledy, začínaly teprve vánoce doopravdy. To slouhovo vytrubování bývalo nejkrásnější z celých vánočních svátků a všichni jsme se na ně těšili již dlouho před vánoce. Za vytrubování dostával slouha všelijaké dárky, které jeho žena ukládala do velké nůše.

Klarinet: *troubení pastýře*

Muzika: 1. *přehrávka*

Paňmáma: 2. **Pojďte děti k nám, já vám něco dám,**
Všichni: po jablíčku, po oříšku,
oblečte se do kožíšku,
budem zpívati, koledovati.

Paňmáma: 3. **Když je zima mráz, slyším divný hlas,**
Všichni: ptáci v oblaku zpívají,
andílkové vytrubují,
co to nového neslýchaného.

4. **Verunka běží, už je u dveří,**
nese v hrotečku pulhříčku,
hrnek másla na kašičku,
kašičku dělat, Ježíškovi dat.

5. **Jakub s gajdama, Barka s dudama**
a **Janeček na housličky,**
pospíchejme před jesličky,
že tam budem hrát, muziku dělat.

Klarinet: *troubení pastýře*

Děti: - zpěv, flétny

Vypravěč: "Letos nic nedostanete, letos jste zlobili," říká
vždycky maminka, když se těšíme na vánoce.
Jenže vždycky kupodivu něco nakonec dostaneme. Konečně
- máme už své zkušenosti s Mikulášem.

Daleko napínavější je hlídat Ježíška, kdy vlastně
naděluje. S Ježíškem je to doopravdy záhada. Po celý
rok jsme oba přesvědčeni, že na něj vůbec nevěříme.
Jenom bychom si ještě rádi opatřili doopravdický
důkaz, že ty dárky dává tatínek s maminkou.
Ale ať se to zdá každému sebedivnější, nám se toho
Ježíška nachytat ještě nepodařilo, třebaže se o to
snažíme už tak dlouho.

Před několika lety Honza výhruzně prohlásil:

"Letos ať si nikdo nemyslí, že půjdu po večeři do
vedlejšího pokoje. To tak. Vy tady zatím nachystáte
dárečky a potom řeknete, že je přinesl Ježíšek."

"Jen si tady klidně zůstaň," povídá táta.

A když jsme vstali od večeře, byl najednou stolec pod
větví plný balíčků a táta říkal:

"Tak vidíte, že to tam dal Ježíšek. My jsme přece
seděli u stolu."

A my si najednou ne a ne vzpomenout, jestli tatínek či
maminka od stolu vstávali, nebo ne.

Petr: 1. **Pochválen buď Ježíš Kristus, milý Matěji!**
Milan: **Až na věky. Kam pospícháš, bratře Ondřeji?**
Všichni: **Já do Betléma běžím, co se tam stalo, nevím,**
prosím bratře, vrať se se mnou, něco ti povím.

Petr: 2. **Naši hoši v noci pásli blízko Beléma,**
velká jasnost o půlnoci jako den byla,
Všichni: **andělský zpěv slyšeli, do Betléma běželi,**
že se narodil Kristus Pán vpravdě zvěděli.

3. Vzhůru, bratři, kamarádi! rychle vstávejte, narodil se nám spasitel v Betlémě, věřte, vemte každý, co máte, ničeho nelitujte ať každý něco nachystá, s námi pospěšte.

Petr: 1. **Vondrášo, Matóšo, viš-le, co se stalo?**

V Betlémě na seně narodil se náhlo,

Všichni: /:ej ej ej ej, v Betlémě, ej ej ej ej, na seně!

Vem hósle a zahré, do Betléma otéké!:/

~~Petr~~ *Flouva* 2. Dež k Betlémo přendeš, poklono vzdé králi,
a potom mo zahré na te gajde stary,

Všichni: /:a až já kašo spravim, že je take naščivim,
doneso pár vajec a kaše plné hrnec.:/

Vypravěč: Každý rok chtěly se děti postit, aby viděly zlaté prasátko, ale nikdy k tomu nedošlo, vůle byla dobrá, ale tělo slabé. Na Štědrý den štědrě podělen byl kdekdo, drůbež a dobytek dostaly vánočky, a po večeři vzala babička ode všeho, co k večeři bylo, po kousku, hodila polovičku do potoka, polovic zahrabala do sadu pod strom, aby voda čista a zdravá zůstala a země úrodná byla, všecky pak drobtý sesbírajíc hodila "ohni", aby "neškodil". Za chlívem třásla Bětka bezem, volajíc: "Třesu, třesu bez, pověz ty mi, pes, kde můj milý dnes," a v světnici slívaly děvčata olovo a vosk a děti pouštěly svíčičky v ořechových skořepinách na vodu. Jan tajně postrkoval mísu, v níž voda byla, aby se hnula, a skořápky, představující loďky života, od kraje ku středu se houpaly, pak volal radostně: "Dívejte se, já se daleko, daleko dostanu do světa!"

Muzika: 1. *přehrávka*

Holky: 2. **Sem, sem, sem, pastýři, sem do Betléma brzy,**
sem, sem pojd'te, nemeškejte, ať vás cesta nemrzí,
sem, sem pojd'te, nemeškejte, ať vás cesta nemrzí.

Roman: 3. Co na nás tak voláš, že nám ani spát nedáš?
Co anděle, posle z nebe, copak nám to povídáš?
+holky: Co anděle.....

Všichni: 4. Narodil se jest nám, v jeslích položen jest tam
náš Spasitel, Vykupitel, právě o půlnoci nám,
náš Spasitel.....

Muzika: 1. *přehrávka*

2. **Stála panenka Maria**
jako růžička červená.
.....

3. Přišel tě k ní anjel Páně,
dal pozdravení té Panně.
.....

4. Nelekej se panno čistá,
máš porodit Pána Krista.
.....

5. Pána Krista slabé dítě,
má vládnouti v celém světě.
.....

Muzika: *přejít do Tichá noc*

Vypravěč: Dozpívala pastýřova trubka svoji koledu.

Pohasly světlušky oken.

V stříbrném jasu měsíce tajemnými šumy dýchá noc.
Jasnými úderý srdce bije zvon.

Dvanáct.

Měkounce, sladce, jako ze sna rozhlaholila se vysokými,
lehoučkými zvuky křídlovka nanovo. Rozdřímaná mysl jen
nejasně vnímá snivě jak z nebeské dálky se nesoucí
vysoký, vysoký - dědinkou rychle jak na poplach se
šířící ohlas divukrásných pastorál!

To zas sluha chrámu Páně obchází dědinou a křídlovkou
vysoko pozdviženou na rtech vítá slavně vytouženou
chvilí narození Kristova.

Flétny: 1. *přehrávka*

4-hlas: 2. Syn Boží se nám narodil a nás hříšné vysvobodil.
Vítej, Pane, vítej!

3. Dítě narozené, krásné, jako slunce čisté, jasné.
Vítej, Pane, vítej!

Flétny: 4. *přehrávka*

4-hlas 5. Andělé nám dali radu, abychom mu vzdali chválu.
Vítej, Pane, vítej!

6. Protož i my se radujme, s anděly jemu zpívejme.
Vítej, Pane, vítej!

Flétna: 1. ....

Všichni: Radujme se, veselme se, ale, alelujá.